

ICOMOS SWEDEN

INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES
CONSEIL INTERNATIONAL DES MONUMENTS ET DES SITES

Stockholm 2015-01-31

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över promemorian: Förstärkt skydd av kulturegendom vid väpnad konflikt och under ockupation, Ds 2014:36

Sammanfattning

ICOMOS Sverige har tagit del av promemorian och välkomnar en ratificering av tilläggsprotokoll II till kulturkonventionen. ICOMOS menar dock att urvalet till den svenska listan över egendomar som ska omfattas av förstärkt skydd inte kan begränsas till enbart de egendomar som finns upptagna på världsarvslistan. Här behöver större hänsyn tas till avsikten med ett förstärkt skydd som det har formulerats av UNESCO i de Guidelines som är knutna till tilläggsprotokoll II. Vidare menar ICOMOS att de föreslagna straffbestämmelserna avseende militär användning av kulturegendom, för sammanhangets skull, bättre hanteras i den lagstiftning som specifikt rör krigsförbrytelser i stället för i KML.

Generella synpunkter och kommentarer

ICOMOS Sverige har tagit del av promemorian och anser att innehållet i promemorian i huvudsak är bra. ICOMOS välkomnar och tillstyrker en ratificering av tilläggsprotokoll II till Kulturkonventionen. ICOMOS ser det vidare som en självklarhet att Riksantikvarieämbetet, som svenskt expertorgan i denna fråga, ansvarar för att förbereda anmälningar till listan över egendom som ska omfattas av det förstärkta skyddet.

Sveriges lista över egendomar med förstärkt skydd kan inte begränsas till världsarven

Skrivningen under kap 8, s 77, 3:e stycket, om att kriterierna för urval till listan om förstärkt skydd enligt tilläggsprotokoll II ”bör i princip bara gälla världsarvslistan” är enligt ICOMOS mening alltför begränsande. I de av UNESCO publicerade Guidelines som är knutna till tilläggsprotokoll II finns kriterier inskrivna under kapitel III, paragraferna 31ff. Av dessa kriterier framgår att avsikten med ett förstärkt skydd är vidare än att gälla endast det som är upptaget på världsarvslistan, även om det som är upptaget på listan per automatik anses uppfylla kriterierna för förstärkt skydd.

Vid den urvalsprocess som kommer att vara en följd av ratificeringen menar vi att det inte endast är världsarven som ska vara aktuella för att tas upp på den svenska listan över egendom med förstärkt skydd. Till listan bör även infogas ett urval av de byggnadsminnen

ICOMOS SWEDEN

INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES CONSEIL INTERNATIONAL DES MONUMENTS ET DES SITES

som finns beslutade. Vidare bör även ett urval av fornlämningar infogas i listan. Besluten om vad som ska upptas som världsarv grundar sig till viss del på andra kriterier än en strikt bedömning av vad som är av största vikt för mänskligheten. ICOMOS menar att det i Sverige finns egendomar, platser och föremål som är av största betydelse för mänskligheten, som inte är upptagna på världsarvslistan och som borde föreslås till listan för förstärkt skydd enligt ratificeringen av tilläggsprotokoll II.

Skydd för världsminnen

Vidare önskar ICOMOS under kapitel III paragraf 37 i ovan nämnda Guidelines uppmärksamma följande skrivelse: "In the case of documentary heritage, the Committee will consider the fact that the cultural property is inscribed on UNESCO's Memory of the World Register." Det är i detta sammanhang viktigt att arbetet med den svenska delen av listan över världsminnen fortskrider så att skyddet för arkiv och samlingar etc. av särskild betydelse kan säkerställas.

Är KML rätt plats för straffbestämmelser?

ICOMOS är frågande till om ett kap 9 i KML är rätt plats för de föreslagna straffbestämmelserna avseende militär användning. Även om brottet i sig inte anses som en krigsförbrytelse, hänger gärningen nära samman med sådana brott. Bestämmelsen borde för sammanhangets skull hanteras i den lagstiftning som specifikt rör krigsförbrytelser. Vid behov kan ett m.m. läggas till i lagens rubrik.

Övrigt

När det gäller ändringen av § 6 i lagen (2014:406) om straff för folkmord, etc. menar ICOMOS att bestämmelsen kunde förenklas till att bara gälla egendom som omfattas av protokoll II. Egendomsbrott i övrigt torde redan omfattas av annan lagstiftning.

För ICOMOS Sverige

Nils Ahlberg
Ordförande

I handläggningen har deltagit
Jan Melander, Thomas Adlercreutz, Malin Myrin

Kopia till:
Riksantikvarieämbetet
Svenska Uneskorådet